

Spørgsmål og svar

Her følger svar på en række aktuelle spørgsmål vedrørende dokumentarfilmen 'Den hemmelige krig' efterfulgt af en række spørgsmål og svar vedrørende TV Avisens opfølgende dækning.

Spørgsmål vedrørende dokumentarfilmen:

Er de amerikanske kilder blevet fejlciteret i filmen 'Den hemmelige krig' i spørgsmålet om de danske styrkers rolle i Afghanistan?

- Nyhedsavisen anfører, at tidligere forhørsleder Ed Hermans udtalelser i den "Hemmelige Krig" er blevet misbrugt og fordrejet. Dette afviser Ed Herman over for DR. Ed Herman fastholder, at han er citeret korrekt i filmen og har ingen indvendinger over for den omtalte speak.
- Nyhedsavisen har tidligere påstået, at den tidligere forhørsleder Chris Hogans udtalelser i filmen var manipulerede og ukorrekt citeret. Dette afviser Chris Hogan, der fastholder, at citaterne er korrekte og retvisende. Han gentager over for DR følgende:
- " In the time I was in Afghanistan I remember the Danish troops bringing in or escorting in prisoners maybe five or six times." Spørgsmål: "The word "might" does that relate to whether you have seen the Danish soldiers bringing in prisoners at all or the number of times you have seen it ?" "The number of times."

Er ordet "might" i forhørleders Chris Hogans citat blevet gengivet i underteksterne?

- Det er korrekt at ordet "might" ikke er med i en af underteksterne - ordet fremgår imidlertid tydeligt af filmens lydspor. Underteksten vil blive rettet inden en eventuel genudsendelse. Det rækker imidlertid ikke ved indholdet i sætningen, som Chris Hogan efterfølgende har fastholdt og gentaget. Det er vigtigt i denne sammenhæng at understrege, at ordet "might" alene relaterede til det præcise antal gange, Chris Hogan havde set danskerne komme ind med fanger og ikke til, hvorvidt han havde set det overhovedet.

Hvorfor vises der en række billeder fra 2006 i filmen 'Den hemmelige krig'?

- Der findes selvsagt ingen tilgængelige optagelser af specialstyrkernes hemmelige operationer i Afghanistan 2002.
I filmen "Den hemmelige krig" anvendes en række illustrerende billeder optaget i Afghanistan 2006. Disse billeder er stillet til rådighed af Forsvaret selv. Alle disse optagelser er anonymiseret. Forsvaret var bekendt med, at de skulle anvendes i filmen.

Stemte forsvarsminister Søren Gades svar til Folketinget med oplysninger fra styrkechef Frank Lissner?

- Christoffer Guldbrandsen interviewer i filmen Frank Lissner, der var Jægerkorpsets chef under udsendelsen til Afghanistan i 2002. Lissner fortæller om, hvordan de danske soldater havde instrukser om at registrere og sikre identifikation af tilbageholdte eller fanger.

Christoffer Guldbrandsen: "Altså, det du fortæller i dag, det er helt nyt. Forsvarsministeren har besvaret et § 20-spørgsmål til Folketinget, hvor han siger, at danskerne slet ikke har tilbageholdt nogen."

- Da Frank Lissner den 8. september blev interviewet, havde journalisterne følgende viden: Det ordrette svar til Folketinget samt en redegørelse fra den embedsmand, der havde udarbejdet besvarelsen, Birgitte Juul, som fastslog, at danske styrker ikke fysisk havde tilbageholdt personer i Afghanistan. Det var baggrunden for spørgsmålet til Frank Lissner, og dette fremgår også klart af filmen.
- Efter interviewet med Frank Lissner, reviderede Forsvarsministeriet deres svar og i januar 2006 kommer forsvarsministerens endelige præcisering, da det er kommet til ministeriets kendskab, at det nu kan dokumenteres, at samtlige 31 fanger er pågrebet af danske styrker.
- Christoffer Guldbrandsen tilbød forsvarsminister Søren Gade et opfølgende interview, hvor han kunne redegøre for sine skiftende forklaringer om, hvad paragraf 20-besvarelsen betød, men dette blev afvist af Søren Gade.

Advarede Udenrigsministeriet om, at en fravigelse af Geneve-konventionens regler ville være i strid med Danmarks deltagelse i krigen?

- Ja. I filmen 'Den hemmelige krig' fremlægges et dokument udfærdiget af Udenrigsministeriet. Af dokumentet fremgår det, at det er skrevet som reaktion på en udmelding fra USA's daværende forsvarsminister Donald Rumsfeld. Af dokumentet fremgår at "ifølge pressen nægter USA at betegne fangerne som krigsfanger og dermed også at give dem krigsfangestatus i henhold til den humanitære folkeret". I dokumentet fremgår det også, at Udenrigsministeriets egne jurister vurderede, at fangerne fra Afghanistan havde krav på beskyttelse efter Geneve-konventionerne.
I dokumentet anfører Udenrigsministeriet, at en af forudsætningerne for Danmarks deltagelse i krigen i Afghanistan er, at alle koalitionslandene overholder Geneve-konventionernes regler, og at "danske såvel som andre kombattanter" er beskyttet af disse. Deri består Udenrigsministeriets advarsel. (læs dokumentet i sin helhed på dr.dk/hemmelig)

Spørgsmål vedrørende indslag i TV Avisen som opfølgning på dokumentarfilmen:

Fastholder den tidligere afhøringsleder Chris Hogan sine påstande om, at han har set danske soldater aflevere fanger til amerikanerne fem til seks gange?

- I TV Avisens interview med Chris Hogan, tirsdag aften, slår han fast, at den redigerede sætning i filmen, der også har været bragt flere gange i TV Avisen er fuldt dækkende for hans vurdering af situationen. Han afviser, at det er et problem, at ordene "...to the best of my recollection..." ikke er med i klippet.
- Hogan siger, at ordet "might" relaterer til antallet af gange og ikke til, hvorvidt han overhovedet så danskerne aflevere fanger til amerikanerne. TV Avisen beder ham gentage sætningen, hvorefter han siger: "In the time I was in Afghanistan, I remember the Danish troops bringing in prisoners or escorting prisoners maybe five or six times." Dette er en fastholdelse af, hvad han siger i filmen - og derfor sagde TV Avisen tirsdag 23. januar kl. 21, at Hogan fastholder sine påstande.

- Hogan siger videre, at han med sikkerhed ved, at danskerne afleverede fanger i lejren tre gange. Det er dels de to gange, som den danske regering erkender. Om den tredje gang fortæller Hogan, at han selv sammen med en kollega var gået ud på landingsområdet ved Kandahar Air Base. Han så 10-12 fanger blive eskorteret ind i lejren af danske og amerikanske soldater.
- Hans forklaring på, at han gætter på 5-6 gange, selvom han med sikkerhed kun husker tre gange, er, at han flere gange så de danske soldater i det såkaldte "inprocessing område" - det område, hvor alle fanger blev modtaget. Soldater havde kun adgang til dette område, hvis de havde været med på den mission, hvor fangerne var blevet taget.
- Han kendte de danske soldater på flagene, deres uniformer og udrustning, og så hørte han dem tale dansk - hans daværende kæreste var dansk.

Havde de danske specialstyrker som udgangspunkt Dannebrog på deres uniformer, når de var i felten?

- Vores research tyder på, at en stor del af elitestyrkerne i udgangspunktet bar flag i felten. Det fortæller tre kilder til TV Avisen, herunder en enkelt kilde, der vil stå frem med navns nævnelse, Stefan Nonboe. Han oplyser, at han har talt med yderligere fire frømandssoldater, der alle bekræfter, at de bar flag i felten. Det tyder således på, at der var forskel på jægersoldater og frømandssoldater, idet vores research viser, at jægerne sandsynligvis ikke som hovedregel bar flag, mens frømandene ifølge vores kilders udsagn gjorde det.
- De danske elitesoldater gjorde tjeneste i Afghanistan fra januar til juni 2002. Tidligere frømand Stefan Nonboe gjorde tjeneste i Afghanistan fra april til juni - også i felten. Stefan Nonboe oplyser i TV Avisen, at han og de andre elitesoldater (frømandssoldater) havde Dannebrog på uniformerne, når de var i felten. Stefan Nonboe oplyser, at det var en stående ordre fra chefen for elitesoldaterne Frank Lissner.
- På et billede vist i TV Avisen af Stefan Nonboe i en jeep er flaget på hans skulder ikke synligt. Ifølge Nonboe er det ret lille flag skjult af hans øvrige udstyr.
- TV Avisen har otte forskellige billeder af danske elitesoldater i felten i Afghanistan i 2002. På de billeder, hvor hele venstre skulder er synlig, ses Dannebrog.

- En anden frømand - der ikke ønsker at stå frem - bekræfter overfor TV Avisen Stefan Nonboes oplysninger. Denne frømand deltog bl.a. i tilfangetagelsen af de 31 afghanere og oplyser, at elitesoldaterne havde Dannebrog på uniformerne under den og andre aktioner.
- Den amerikanske officer Chris Hogan var forhørsleder på basen i Kandahar, hvorfra de danske elitesoldater opererede. Han bekræfter, at de danske elitesoldater havde Dannebrog på uniformerne.
- En helt central jægersoldat, Norman Kristiansen, som TV Avisen i flere omgange har talt med, gjorde også tjeneste i Afghanistan. Han oplyser, at det ikke er normalprocedure for jægersoldater at have flag på. Men han oplyser yderligere overfor TV Avisen, at han ikke kan garantere, at enkelte jægersoldater ikke bar Dannebrog, og han fremhæver samtidig, at han ingen viden har om, hvorvidt frømandssoldaterne bar Dannebrog.
- Af hensyn til vores kilde kan vi ikke i lyd offentliggøre den præcise ordlyd af det, han har fortalt TV Avisen. Kilder kan have deres grunde til at ville sige noget forskelligt hhv. til citat og uden for citat.

Ses Dannebrog på alle billederne af elitesoldater i Afghanistan i 2002?

- På de billeder, hvor hele venstre skulder er synlig på uniformerne, ses Dannebrog.
På enkelte billeder ses venstre skulder ikke tydeligt, for eksempel fordi den er dækket af fragmentationsvesten.
- Hvorfor bragte TV Avisen ikke den sidste del af Søren Gades svar til Folketinget?

Det afgørende spørgsmål i sagen er, hvorvidt de danske elitesoldater - som udgangspunkt - havde Dannebrog på uniformen. Søren Gade oplyser i sit svar til Folketinget, at det havde danske elitesoldater - som udgangspunkt - ikke. TV Avisen kunne fremlægge vidneudsagn og foto-dokumentation for det modsatte. Nemlig at danske elitesoldater - som udgangspunkt - havde Dannebrog på uniformen. Hvorvidt, der kan være enkelte undtagelser for dette udgangspunkt,

formen. Hvorvidt, der kan være enkelte undtagelser for dette udgangspunkt, har vi vurderet, ikke var det afgørende i forhold til sagens kerne.

Hvorfor fortæller TV Avisen ikke, at de billeder, der i torsdagens 21-TV Avis vises af soldater med flag på skulderen, ikke viser danske soldater i Afghanistan i 2002?

- Det er korrekt, at TV Avisen den 18. januar 2007 bragte billeder, der viser Dannebrog på soldaters skuldre. Billederne stammer fra filmen "Den Hemmelige Krig" og er såkaldte genrebilleder udsendt af forsvaret. Billederne forestiller ikke soldater i Afghanistan i 2002, men da indslaget handlede om, hvorvidt soldaterne i Afghanistan i 2002 bar flag eller ej, så kunne seerne forledes til at tro, at billederne viste dette.
- TV Avisen burde have sagt, at billederne er genrebilleder fra forsvaret, og at de ikke viser danske soldater i Afghanistan i 2002. TV Avisen beklager, at dette ikke skete.
- Fredag 19. januar 2007 sendte TV Avisen endnu et indslag om flagproblematikken. Her viste vi billeder af danske elitestyrker med flag på skulderen i felten i Afghanistan i 2002.

Har TV Avisen hævdet, at Søren Gade først efter, at 'Den hemmelige krig' blev sendt i december 2006, har bekræftet, at danske soldater to gange har taget fanger?

- Forsvarsministeren har flere gange over for Folketinget svaret på, om Danmark har taget fanger i Afghanistan.
- Det oprindelige svar afgivet den 27. maj 2004 har følgende ordlyd: »Vil ministeren oplyse, hvor mange personer danske tropper i Afghanistan har taget som krigsfanger henholdsvis tilbageholdt, hvem de er overdraget til, samt hvad der siden er sket med dem?«
- Svar (27/5 04): Forsvarsministeren (Søren Gade): Forsvarskommandoen har oplyst, at de danske styrker ikke har taget krigsfanger i Afghanistan. Danske styrker i Afghanistan har i samarbejde med amerikanske styrker været med til

at tilbageholde 34 personer. Alle disse 34 personer er efterfølgende blevet frigivet i Afghanistan.

- I "notat til Udenrigspolitisk Nævn af 13. sep 2005", hvor besvarelsen præciseres, fremgår der ingen oplysninger om, at de danske styrker skulle have overdraget fanger til de amerikanske myndigheder.
- I "præcisering af §20-spørgsmål 3926 af 19. jan. 2006" indgår følgende citat: "De pågældende blev efter endt udspørgen hos amerikanerne frigivet, idet de ikke fandtes at tilhøre eller sympatisere med Taleban. Forsvarskommandoen har oplyst, at de tilfangetagne blev frigivet dagen efter tilbageholdelsen." Dette svar kan heller ikke siges at indeholde information om, at der i folkeretlig forstand har fundet en overdragelse af de 34 fanger sted til amerikanerne.
- Der er ingen information i de ovennævnte svar, der fastslår, at danske styrker har overdraget fanger til amerikanske styrker, selvom der bliver spurgt direkte til dette.
- TV Avisen har imidlertid efterfølgende gennemgået folketingsdebatter, der omhandler dette emne og fundet frem til en debat den 17/5 2006. Her anfører Forsvarsminister Søren Gade netop, at de 34 personer, danske styrker har tilbageholdt, er blevet overdraget til amerikanerne. TV Avisen var ikke opmærksom på denne debat og skal beklage, at vi ikke havde kendskab til denne.